

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Slavomíra Nováka a soudkyň JUDr. Hany Pipkové a JUDr. Marcely Rouskové v právní věci žalobce: **T. H.**, zastoupen Mgr. Janem Boučkem, advokátem se sídlem Praha 1, Spálená 14, proti žalovanému: **Vězeňská služba České republiky**, Praha 4, Soudní 1672/1a, o žaloba na ochranu před nezákonným zásahem,

t a k t o :

I. Zásah žalovaného spočívající v tom, že ve dnech 21. 6. 2011 a 22. 7. 2011 vyzval žalobce při vstupu do budovy Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 k prokázání totožnosti, podmiňoval umožnění předání podání do podatelny předložením občanského průkazu žalobce a dne 22. 7. 2011 bránil žalobci v předání podání do podatelny, pokud nepředloží justiční strážci občanský průkaz nebo nestrpí zjištění svojí totožnosti, byl nezákonný.

II. Žalovaný je povinen do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku v přítomnosti žalobce zlikvidovat všechny osobní údaje žalobce, které získal od žalobce při vstupu do budovy Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 za účelem předání podání do podatelny.

III. V ostatním se řízení o žalobě zastavuje.

IV. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení v částce 9228,- Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce Mgr. Jana Boučka, advokáta.

O d ů v o d n ě n í

Žalobce se podanou žalobou domáhal ochrany před nezákonným zásahem, jenž spatřoval v tom, že ve dnech 21. 6. 2011 a 27. 7. 2011 mu justiční stráž bránila ve vstupu do podatelny Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1, pokud nepředloží občanský průkaz a nestrpí zaznamenání svých osobních údajů.

Uvedl, že dne 21. 6. 2011 chtěl zajistit osobní doručení písemných podání do podatelny Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 se sídlem v Praze 1, nábřeží Edvarda Beneše 3. Po vstupu do budovy Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 sdělil na výzvu justiční stráže, že jde předat písemná podání do podatelny, avšak v reakci na to byl justiční stráž vyzván k předložení občanského průkazu, a byl takto legitimován a zřejmě i zapsán, ačkoliv se choval řádně a nezavdal žádný důvod ke zjišťování své totožnosti.

Dne 22. 7. 2011 chtěl opět zajistit osobní doručení písemného podání do podatelny Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1. Po vstupu do budovy Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 sdělil na výzvu justiční stráže, že jdu předat písemné podání do podatelny, a opětovně justiční stráž vyzván k předložení občanského průkazu, ačkoliv nezavdal žádný důvod ke zjišťování totožnosti. Odmítl proto občanský průkaz předložit s odůvodněním, že jde pouze předat podání do podatelny, což je místo určené k obvyklému styku úřadu s veřejností a proto nezná žádný důvod, proč by měl strpět zjišťování svých osobních údajů. Justiční stráž mu sdělila, že jeho občanský průkaz potřebuje, aby si mohla zapsat jeho osobní údaje, na což odpověděl, že pro účely předání písemného podání do podatelny si jeho osobní údaje nikdo zapisovat nepotřebuje, a že s tím nesouhlasí. Justiční stráž jej proto odmítla do podatelny vpustit, omezovala jeho osobní svobodu a odmítala učinit jakékoliv opatření k tomu, aby podání bylo od něj podatelnou státního zastupitelství přijato. Poté žalobce oznámil protiprávní jednání justiční stráže na linku 158 tísňového volání Policie ČR a posléze jsem požádal o právní pomoc advokáta Mgr. Jana Boučka. Ani jemu nebylo umožněno podání do podatelny předat, když odmítl předložit občanský průkaz. Podání se podařilo předat do podatelny až po příjezdu hlídky Policie ČR.

Žalobce uvedl, že pro popsany postup justiční stráže lze sice formálně nalézt „oporu“ v ustanovení § 13 odst. 1 ve spojení s ustanovením § 22 odst. 1 zákona č. 555/1992 Sb. avšak toto ustanovení a oprávnění příslušníků justiční stráže v něm zakotvená je nutno vykládat ústavně konformním způsobem. V této souvislosti odkázal na nálezy Ústavního soudu ČR č.j. I. ÚS 1835/07 ze dne 18. 11. 2008, s tím, že v podmínkách materiálního právního státu je nezbytné trvat na požadavku, aby omezení či narušení autonomní sféry jednotlivce mělo jasný a předem seznatelný důvod, legitimující použití takového omezení, a takový důvod musí spočívat v konkrétních skutečnostech. Každý zásah do osobní sféry jednotlivce musí být ospravedlněn konkrétní skutečností, resp. důvodem takového omezení a nikoliv proveden pouze proto, že orgán státu je takovou pravomocí formálně nadán. Státní orgány nemohou zasahovat do osobní sféry jednotlivce jenom proto, že jim to umožňuje jejich kompetence, ale musí mít také podložený důvod k takovému postupu. Dále žalobce poukázal na nálezy č.j. I. ÚS 512/02 ze dne 20.11.2002, v němž Ústavní soud uvedl, že „Ústavní kauce obsažené v čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod odpovídá *subjektivní právo jednotlivce na všeobecnou ochranu svobodné sféry osoby*. Jedná se o "sběrnou" či generální klauzuli, která logicky reaguje na nemožnost předvídat při formulování základních práv všechny v budoucnu se vyskytující zásahy do svobodného prostoru osoby. *Do této oblasti spadá i právo jednotlivce na takzvané informační sebeurčení. Jen osoba sama je oprávněna rozhodnout o*

tom, jaké údaje o sobě poskytne včetně údajů o své pracovní či ekonomické aktivitě, pokud zákon neukládá v tomto směru osobě povinnost tak, jak to předvídá čl. 4 odst. 1 Listiny."

Žalobce konstatoval, že jakýkoliv zásah veřejné moci za základních práv a svobod musí být legální (*dle zákona*), legitimní (*musí mít naléhavý důvod*) a proporcionální, tj. přiměřený (*nevyhnutelný při porovnání použitých prostředků a sledovaného cíle*). Zjišťování totožnosti občana, který přichází do podatelny veřejné instituce předat písemné podání, a zapisování si jeho osobních údajů justiční stráží podle úředního průkazu, není legitimním, ani přiměřeným (*proporcionálním*) zásahem. V petitu žaloby proto žalobce navrhl, aby soud rozsudkem zakázal žalovanému jakkoliv zjišťovat totožnost žalobce při vstupu do budovy Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 za účelem předání podání do podatelny, podmiňovat umožnění předání podání žalobcem do podatelny zjištěním totožnosti žalobce, a bránit žalobci v předání podání do podatelny v případě, pokud nestrpí zjištění svojí totožnosti, dále aby žalovanému přikázal v přítomnosti žalobce zlikvidovat všechny osobní údaje žalobce, které získal od žalobce při vstupu žalobce do budovy Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 za účelem předání podání do podatelny, a aby žalovanému uložil povinnost nahradit žalobci náklady tohoto řízení.

Žalovaný ve vyjádření k žalobě především namítl, že se necítí být ve věci pasivně legitimován, protože při ostraze justičních objektů odpovídá za bezpečnost daného úřadu vždy její představitel, jehož pokyny se řídí ve smyslu ustanovení § 22 odst. 3 zák.č. 555/1992 Sb. V této situaci se jednalo o obvodní státní zástupkyni pro Prahu 1. Vedoucí státní zástupci podle zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů odpovídají i za bezpečnost svých úřadů. VS ČR v tomto případě vystupuje při ochraně justičních objektů pouze subsidiárně. Její úkoly v tomto případě vyplývají zejména z ustanovení § 2 odst. 1, písm. f, § 3, § 13 a § 22 zákona, {zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva a v jiných místech jejich činnosti a v rozsahu stanoveném tímto zákonem zajišťuje pořádek a bezpečnost při výkonu pravomoci soudit a státních zastupitelství atd.). Dne 21. 6. 2011 neměl žalobce při vstupu do objektu státního zastupitelství žádný problém a podrobil se standardním postupům spočívajících v předložení dokladu totožnosti. Problém s výkladem práva nastal u žalobce teprve dne 22. 7. 2011 kdy se ve stejné situaci odmítl podrobit režimním opatřením spočívajících ke zjištění jeho totožnosti. Žalovaná se domnívá, že žalobce v tento den postupoval dle předem připraveného scénáře. Na výzvu justiční stráže odmítl průkaz totožnosti přeložit. Nedbal pokynů vedoucího pracovníka státního zastupitelství. Dále vyrozuměl o údajném nezákonném postupu Policii ČR a za přispění advokáta Mgr. Jiřího Boučka situaci dále vyhrocoval. Z pohledu žalované je toto nestandardní jednání vyhodnocováno jako nepřiměřené bezpečnostní riziko. Příslušníci justiční stráže postupovali v souladu s platnou právní úpravou, podle které byli oprávněni požadovat po žalobci předložení dokladu totožnosti a rovněž v souladu se zákonem zamezili násilnému vstupu žalobce do střeženého objektu. Při celé situaci postupovali v součinnosti odpovědnými pracovníky SZ. Splnili i otázku proporcionality, protože na tomto úřadě tak postupují ke všem vstupujícím osobám. Žalovaná tedy byla oprávněna takto postupovat a postupovala zákonným a proporcionálním způsobem. Zákonodárce předpokládá, že právo bude chápáno jako organizační norma, k jejímuž plnění budou účastníci právních vztahů přistupovat dobrovolně. Jen za tohoto předpokladu může právo plnit svoji funkci. Pokud však bude právo zneužíváno výše popsáním způsobem, tak svoji úlohu zřejmě nemůže plnit.

Podáním doručeným dne 26. 4. 2013 žalobce vzhledem k novelizovanému znění ust. § 82 a násl. soudního řádu správního upravil svou žalobu tak, že k původnímu petitu připojil návrh, aby soud vyslovil nezákonnost zásahu žalovaného, který ve dnech 21. 6. 2011 a 22. 7.

2011 požadoval na žalobci prokázání totožnosti a podmiňoval umožnění předání podání do podatelny prokázáním totožnosti a dne 22. 7. 2011 bránil žalobci v předání podání do podatelny, pokud nestrpí zjištění své totožnosti.

Dne 21. 3. 2013 žalovaný zaslal soudu kopii Pokynu Obvodní státní zástupkyně pro Prahu 7 ze dne 12. 1. 2012, sp. zn. Spr 12/2012, kterým byl mimo jiné změněn bod 2.1 bodu 2. článku II Pravidel pro výkon strážní služby místní jednotky justiční stráže při Obvodním státním zastupitelství pro Prahu 1 a 7 č.j. Vs-106/7/2010-01/Všeob./650 ze dne 10. 5. 2010, takže je povinností justiční stráže je zjišťovat totožnost každé osoby, která žádá o vstup do budovy, vyjma osob, které se dožadují vstupu do podatelny státního zastupitelství, u těchto osob bude provedena vstupní kontrola a příslušník zajistí doprovod osoby do podatelny příslušného státního zastupitelství.

Na základě žádosti předsedy senátu podle ust. 74 odst. 1 soudního řádu správního se k věci vyjádřil obvodní státní zástupkyně pro Prahu 1, která ve sdělení ze dne 12. 4. 2013 poukázala na oprávnění justiční stráže podle ust. § 13 odst. 1 zákona o Vězeňské službě a justiční stráži a na to, že podatelna státního zastupitelství se nachází ve střeženém objektu mimo dohled příslušníka justiční stráže mezi kanceláři, kdy příslušník justiční stráže musí dbát o bezpečnost osob, které se ve střeženém objektu nacházejí. Postup příslušníka justiční stráže v popsaném případě byl v souladu s oprávněním daným justiční stráží právním předpisem.

Při jednání soudu dne 30. května 2013 setrval žalobce na svých skutkových a právních stanoviscích. Podanou žalobu však omezil tak, že vzal zpět část závěrečného návrhu, kterou se domáhal vyslovení zákazu požadovat od žalobce předložení občanského průkazu nebo jinak zjišťovat jeho totožnost při vstupu do budovy Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 za účelem předání podání do podatelny.

Zástupce žalované navrhl zamítnutí žaloby.

Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, v rozsahu uplatněných žalobních námitek, a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Soud především konstatoval, že žalovaná je pasivně legitimována, neboť podle ust. § 83 soudního řádu správního žalovaným je správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah; jde-li o zásah ozbrojených sil, veřejného ozbrojeného sboru, ozbrojeného bezpečnostního sboru nebo jiného obdobného sboru, který není správním orgánem, anebo příslušníka takového sboru, je žalovaným správní orgán, který takový sbor řídí nebo jemuž je takový sbor podřízen, a u obecní policie obec.

Žalovaná je podle ust. § 1 odst. 2 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky, ve znění pozdějších předpisů, ozbrojeným bezpečnostním sborem, a podle ust. § 2 odst. 1 písm. f) cit. zákona zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva a v jiných místech jejich činnosti a v rozsahu stanoveném tímto zákonem zajišťuje pořádek a bezpečnost při výkonu pravomoci soudů a státních zastupitelství, přičemž tyto úkoly plní podle ust. § 3 odst. 1 a 3 cit. zákona justiční stráž. Není tedy pochyb o tom, že žalovaná je správním orgánem, jemuž je justiční stráž podřízena

Mezi účastníky není sporu o tom, jaký byl průběh událostí dne 21. 6. 2011 a 22. 7. 2011, kdy žalobce usiloval o vstup do budovy Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 za účelem předání podání do podatelny. není sporu ani o tom, že justiční stráž požadovala po žalobci prokázání totožnosti, zejména předložením občanského průkazu, a že zaznamenala do Knihy návštěv vstup žalobce do budovy dne 22. 7. 2011.

Žalobce podstatou své žaloby učinil názor, že zjišťování jeho totožnosti za situace, kdy do budovy vstupoval jen za účelem předání podání do podatelny, nebylo odůvodněné, neboť zjišťování totožnosti občana, který přichází do podatelny veřejné instituce předat písemné podání, a zapisování si jeho osobních údajů justiční stráž podle úředního průkazu, není legitimním, ani přiměřeným zásahem.

Žalovaný oponoval s tím, že k takovému zjišťování totožnosti měla justiční stráž pravomoc a že tak činila za účelem zajištění bezpečnosti ve střežené budově.

Městský soud v Praze posoudil věc takto:

Podle ust. § 13 odst. 1 věta první zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráž Č České republiky, ve znění pozdějších předpisů, při střežení objektů je příslušník oprávněn zjišťovat totožnost osob, které vstupují do objektu nebo se v něm nacházejí, prohlížet jejich zavazadla i věci a prohlížet dopravní prostředky při vjezdu i výjezdu.

Soud tedy konstatuje, že není sporu o pravomoci justiční stráže zjišťovat totožnost osob, které vstupují do střeženého objektu. Při každém výkonu pravomoci je však nutno dbát toho, aby úkon provedený na základě této pravomoci byl nejen legální, ale též přiměřený. Existence zákonného podkladu je tedy podmínkou nutnou, nikoliv však postačující. Každý výkon státní moci nemůže být založen jen na formálním opodstatnění, ale musí pro něj být dostatečný materiální důvod. Podle vyjádření žalované takovým materiálním důvodem pro zjišťování totožnosti všech osob, vstupujících do budovy státního zastupitelství, byla snaha o zajištění bezpečnosti v budově. Nicméně ze skutečností vyšlých najevo v řízení před soudem není nijak zřejmé, jak by mělo zjišťování totožnosti vstupujících osob a evidování jejich osobních údajů k zajištění bezpečnosti vést. Nadto i ze změny interního předpisu ohledně střežení budovy je zřejmé, že zajištění bezpečnosti v souvislosti s přístupem osob do podatelny bylo možno řešit bez zjišťování osobních údajů těchto osob. Pro zjišťování a zaznamenávání těchto osobních údajů tudíž nebyl přiměřený důvod.

Soud zde vycházel z toho, že má-li být úkon v rámci výkonu veřejné moci legální, legitimní a přiměřený, musí především být založen na zákonném zmocnění, dále musí směřovat k účelu, vymezenému zákonem, a konečně nemusí být intenzivnější, než je nezbytně nutné. V tomto testu přiměřenosti podle názoru soudu žalovaný zásah neobstál. Není sice pochyb o jeho zákonném podkladu (viz ust. § 13 odst.1 zákona o Vězeňské službě a justiční stráž), ale nebylo prokázáno, že by tento zásah směřoval k zajištění bezpečnosti ve střeženém objektu a zejména že by téhož účelu nebylo možno dosáhnout zásahem méně intenzivním. Ze zjištěných skutečností nelze nijak vyvodit, že by zjištění totožnosti a evidence osobních údajů konkrétní osoby znamenalo omezení či dokonce vyloučení možnosti narušení bezpečnosti v objektu z její strany. To je zřejmé i ze srovnání obou zásahů proti žalobci s postupem zavedeným od 12. 1. 2012, kdy osoba vstupující do podatelny je podrobena bezpečnostní kontrole a poté je příslušníkem justiční stráže doprovázena do podatelny, aniž by bylo nutné zjišťovat její osobní údaje a zaznamenávat je. Kromě toho tedy, že není doložena účelnost

zjišťování a zaznamenávání osobních údajů ve vztahu k zajištění bezpečnosti, shledává je soud navíc nepřiměřeně intenzivní, jestliže se bez něj obejít.

Soud tedy dospěl k závěru, že zásah justiční stráže vůči žalobci ve dnech 21. 6. 2011 a 22. 7. 2011 byl nezákonný, neboť nevyhověl podmínce účelnosti a přiměřenosti, které jsou nezbytné při hodnocení zákonnosti takového zásahu. Proto soud vyhověl žalobě a nezákonnost tohoto zásahu rozsudkem vyslovil.

Současně s odkazem na ust. § 87 odst. 2 soudního řádu správního soud uložil žalované, aby obnovila stav před zásahem, tedy aby podle žalobního návrhu zlikvidovala všechny osobní údaje žalobce, které získala od žalobce při vstupu do budovy Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 za účelem předání podání do podatelny.

Vzhledem k tomu, že žalobce vzal žalobu zpět v části, v níž se domáhal vyslovení zákazu požadovat prokázání jeho totožnosti při vstupu do budovy Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 za účelem předání podání do podatelny, soud řízení o této části žaloby podle ust. § 47 písm. a) soudního řádu správního zastavil.

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ust. § 60 odst. 1 soudního řádu správního, když žalobce měl ve věci úspěch a jeho náklady řízení sestávají jednak ze zaplaceného soudního poplatku z podané žaloby ve výši 1000,- Kč a jednak z odměny advokátovi za dva úkony právní služby po 3100,- Kč, a ze související náhrady hotových výdajů po 300,- Kč podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v platném znění, zvýšené o sazbu daně z přidané hodnoty. Náhradu v celkové výši 9228,- Kč je žalovaný povinen zaplatit žalobci do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce Mgr. Jana Boučka, advokáta.

P o u č e n í:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 30. května 2013

JUDr. Slavomír Novák, v.r.
předseda senátu

za správnost vyhotovení:
Simona Štěpinová